تکمیلی

دلهره تخریب، همیشه روی سر مسجد بود

علیرضا اسلامی
فعال اجتماعی

تخریب مسجد امام حسن عسگری اولین‌بار نیست که صورت می‌گیرد؛ ۱۷ سال پیش هم نسبت به تخریب آن اقدام شد که درنهایت با ورود و دستور دادستان این کار متوقف شد. تابستان سال گذشته نیز ظاهرا دوباره تصمیم به تخریب مسجد گرفته شد و برای این کار به دادستانی شاهرود فشار وارد شد. دادستانی هم یک تیم کارشناسی سازه می‌فرستد که تشخیص دهند آیا بنا ماندگاری دارد یا خیر. سه کارشناس دقیقا چیزی را تقریر می‌کنند که هیات امنای مسجد گفته بود، دادستان هم نظر آنان را به شهرداری ابلاغ می‌کند و دوباره برای تخریب مسجد اقدام می‌شود؛ البته دادستان ذیل نامه اخذ مجوزهای قانونی را قید می‌کند. شهرداری هم از میراث و اوقاف استعلام می‌گیرد که اوقاف این کار را صلاح نمی‌داند و میراث هم در یک نامه با ۱۱ بند قانونی اعلام می‌کند که این مسجد ستاره‌دار است و تخریب آن جرم است. با این همه هیات امنا یک‌روز قبل از سال تحویل شروع به تخریب می‌کند که با تجمع مردم، مجوز تخریب لغو می‌شود تا این‌که ۱۶ فروردین قسمت بالای سقف تخریب و مجددا کار متوقف شده و این بار دادستان چهار کارشناس معرفی بنای تاریخی را معرفی می‌کند تا در مورد مسجد نظر دهند. اما در روز قدس و قبل از اعلام نظر کارشناسان، بیل مکانیکی می‌آورند و شروع به تخریب می‌کنند که به دلیل تجمع زیاد مردم دوباره کار متوقف می‌شود ولی در روز بعد با تدابیر شدید امنیتی کار تخریب تکمیل می‌شود و به گفته نیروی انتظامی به دستور دادستان که گفته است هر شخصی مانع تخریب شد بازداشت شود، دو نفر از خبرنگاران و فعالان اجتماعی و یکی از شهروندان بازداشت می‌شوند.

برای حفاظت از کوه بی‌بی شهربانو کارگروه تشکیل می‌شود

بالاخره توجهات به سمت کوه بی‌بی شهربانو و تخریبات گسترده و روزافزون آن جلب و تصمیم گرفته شد از این کوه باستانی و ارزشمند حفاظت شود. این را می‌شود از تصمیم اداره میراث فرهنگی شهرری متوجه شد که از تشکیل یک کارگروه برای حفاظت از این کوه و آثار تاریخی‌اش خبر داده است. رئیس این اداره گفته کارگروه برای تصمیم‌گیری درخصوص نحوه حفاظت از کوه بی‌بی شهربانو تشکیل می‌شود و متشکل از فرماندار، شهردار منطقه ۲۰، اداره صمت، نماینده شورای شهر تهران، محیط‌زیست، اساتید دانشگاه و سمن‌ها خواهد بود.

نوروز تقی‌پور افزود: به‌دلیل قرار داشتن آثار تاریخی و ثبت ملی شده مهمی نظیر استودان، برج نقاره‌خانه، مقبره بی‌بی‌شهربانو و گنبد اینانج، صیانت از کوه بی‌بی شهربانو دارای اهمیت فراوان است. به گفته وی تصمیم‌گیری درخصوص نحوه حفاظت از کوه بی‌بی شهربانو نیازمند یک همکاری و همدلی بین تمام نهادهای اجرایی در شهرستان است. /جام‌جم‌دیلی

جام‌جم دلایل تخریب سریع و غیرکارشناسی مسجد تاریخی شاهرود را بررسی می‌کند

مسجدی که مظلومانه فروریخت

تخریب مسجد امام حسن عسکری(ع) شاهرود در روز جهانی قدس باعث جریحه‌دارشدن احساسات مردم شد

شهربانو خسرو
جام‌جم سمنان

فرسوده بود و سست و ضعیف و ناتوان، اما مرگ حقش نبود. هنوز می‌توانست نفس بکشد و سال‌های سال سایه‌سر مومنان و بندگان خوب خدا باشد، اگر دستی به سر و رویش کشیده می‌شد و تعمیر و بازسازی می‌شد. اصلا همان سردر زیبا و باشکوهِ کاشیکاری شده و نمای چشم‌نواز آجری و فیروزه‌ای آن فریاد می‌زد که باید بماند و تا سال‌های سال چشم رهگذران و همسایگانش را غرق زیبایی و غرور کند و دلشان را غرق در نور... اما نشد، چراکه ناتوان و بی‌پناه بود در برابر بیل‌های مکانیکی بزرگ و سنگدلی که جمعه آخرین هفته از ماه مبارک رمضان سراغش آمدند و پنجه‌های تیزشان را در گرده‌اش فرو بردند و تکه‌تکه پیکرش را زیر کشیدند و آوار کردند بر زمین.

از مسجد امام حسن عسکری(ع) شاهرود می‌گوییم، همان بنای آجری که جمعه گذشته سریع و در کمال ناباوری تخریب شد و موجی از پرسش و چرا و چگونه در ذهن مردم نشاند، که چرا باید این مسجد تاریخی که هنوز محل نماز و عبادت و گردهمایی‌های مذهبی. معنوی مردم است و چند قرن خاطره در کوله‌بارش دارد، تخریب شود. دیگر این‌که این تخریب با چه مجوزی و به چه دلیل و بهانه‌ای صورت گرفته و آیا گزینه‌ای غیر از تخریب نمی‌توانست مشکل فرسودگی آن را رفع کند، حال آن‌که مسؤولان میراثی سمنان در اظهارنظری پس از تخریب مسجد گفته‌اند با توجه به اهمیت حفظ هویت شهری و از آنجا که مسجد در بافت تاریخی و ارزشمند شاهرود بوده، در حال حاضر نیز قابل بازسازی است.

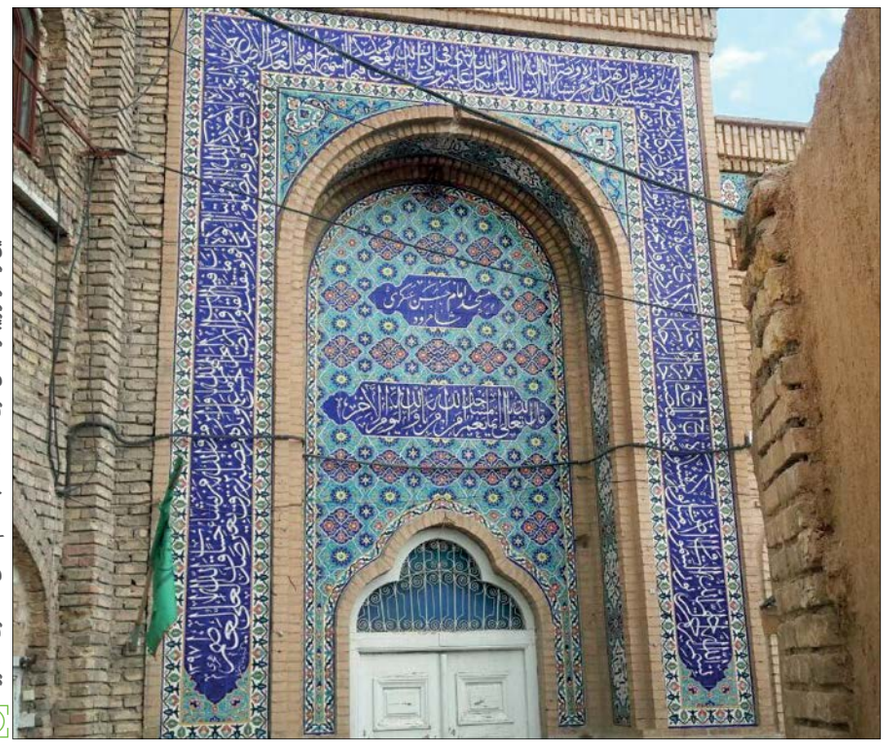

نمایی از سردر زیبا و کاشی کاری شده مسجد امام حسن عسکری شاهرود

مسجد امام حسن عسکری(ع) در بافت تاریخی و گذر فرهنگی شاهرود قرار داشت و از قدیم‌الایام به عنوان یکی از مراکز مهم فعالیت‌های فرهنگی، معنوی و عبادی شاهرودی‌ها به شمار می‌رفت. این مسجد منتسب به امام حسن عسکری(ع) است و به روایتی پایه اصلی بنا در ۱۴۰۰ سال پیش گذاشته شد، اما مدارک موجود حاکی از ساخت آن در دوران صفوی است و معماری آن هم برگرفته از معماری همان دوران است. مسجد البته در دوره‌های مختلف پس از دوران صفوی چندین بار مرمت می‌شود و آخرین مرمت آن به دوره پهلوی برمی‌گردد.

این مسجد در یک سال اخیر به علت برخی انگیزه‌های نامعلوم چندین بار تا پای تخریب می‌رود و با اعتراض و تجمعات مردمی و ریش‌سفیدان و میراث دوستان، جان سالم به در می‌برد تا این‌که نهایتا در ماه مبارک رمضان و همزمان با روز قدس که همه مسلمانان جهان برای حمایت از مسجدالاقصی قیام کرده‌اند، به طرز غیرکارشناسی شده‌ای تخریب می‌شود.

بازهم مثل بسیاری از موارد، خبر تخریب این مسجد از طریق فضای مجازی در میان مردم پیچید و احساسات هموطنان روزه‌دار را جریحه‌دار کرد که اولا چرا تخریب مسجد باید در این ماه و روز قدس صورت بگیرد؟ دوم چرا تخریب بدون جمع‌آوری کاشیکاری‌های حاوی آیات‌قران صورت گرفته و هیچ حرمتی در این خصوص حفظ نشده‌است؟ و سوم این‌که دلیل تعجیل در تخریب مسجد بدون کارشناسی‌های اصولی و پیش از بازدید کارشناسان حرفه‌ای و اعلام نظر آنان با چه انگیزه‌ای صورت گرفته است؟ عجیب این‌که در جریان تخریب مسجد یک خبرنگار، یک خادم مسجد و یک فعال اجتماعی نیز به علت حضور در محوطه مسجد هنگام تخریب، بازداشت شدند.

زمان تخریب، نامناسب بود

غلامرضا زاهدی، رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان شاهرود می‌گوید: مدت مدیدی است که حکم تخریب این مسجد به علت ترک برداشتن دیوار توسط دادستانی صادر شده بود، منتها به دلیل قداست مسجد عده‌ای از مردم و هیات امنای قبلی با این موضوع مخالفت می‌کردند که درنهایت این موضوع به شورای تامین کشیده و مصوب شد برای حفظ جان مردم مسجد تخریب و بازسازی شود.

زاهدی با بیان این‌که مسجد امام حسن عسکری(ع) برای مردم شاهرود از اهمیت خاصی برخوردار است و نذورات زیادی برای این مسجد داشته‌اند، می‌افزاید: میراث‌فرهنگی طبق ارزیابی‌های انجام‌شده بنا داشت مسجد را در فهرست آثار ملی ثبت کند، اوقاف هم به بازسازی رضایت داشت، با این حال دادستان تاکید داشت حکمی که داده باید اجرا شود.

رئیس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان شاهرود با اشاره به این‌که این مسجد هم مثل بسیاری از مساجد سطح شهر می‌توانست تخریب و بازسازی شود و مشکلی پیش نیاید، می‌گوید: متاسفانه زمان اجرای حکم نامناسب و همزمان با روز قدس انجام شد که در چنین روزی همه مردم در حال قیام برای مسجدالاقصی هستند و طبیعی است جو ملتهب شود وگرنه از نظر من مشکل خاصی برای تخریب وجود نداشت.

نباید تخریب می‌شد

حمیدرضا دوست‌محمدی، سرپرست اداره کل میراث فرهنگی استان سمنان اما معتقد است مسجد امام حسن عسکری(ع) شاهرود گرچه هنوز در فهرست آثار ملی به ثبت نرسیده بود، اما به دلیل برخورداری از ویژگی‌های معماری بنا و قرار داشتن در گذر بافت تاریخی شاهرود واجد ارزش بود و نباید تخریب می‌شد.

به گفته دوست‌محمدی، مسجد دارای سه بدنه با ارزش معماری، کتیبه قرآنی، تزئینات آجرکاری در رخ بام بنا و سردری زیبا و خوش‌تناسب بود و با توجه به زیبایی‌های نمای بنا و قرارگرفتن در گذر فرهنگی و محدوده حریم مسجد آقایان و گذر تاریخی تکیه‌زنجیری نیاز به حفاظت دارد. مالکیت این مسجد به‌صورت وقفی و زیر نظر اداره‌کل اوقاف و امور خیریه استان است و با نظر هیات‌امنا بخش بدنه آن تخریب شده است.

به گفته وی، این مسجد به لحاظ نمای آجری زیبا تزئینات کاشیکاری در کنار باورهای مذهبی و آیینی شهروندان و محبان اهل بیت(ع) واجد ارزش بوده و در زمره بناهای هویت‌بخش در بافت تاریخی شاهرود به‌شمار می‌رود و از آنجا که سازه قابل تقویت و استحکام بخشی دارد، با توجه به اهمیت حفظ هویت شهری، قابل بازسازی است.

حکم تخریب لغو شده بود!

عبدالحسین برنجی، مدیر موزه آب و مسؤول مرکز اسناد و هویت فرهنگی شاهرود که در روز تخریب مسجد امام حسن عسکری(ع) در اعتراض به این امر بازداشت شده بود، درباره قدمت و ارزش مسجد به ما می‌گوید: این مسجد مقدس‌ترین مسجد شاهرود است که در اوقاف به عنوان بقعه ثبت شده و از قدیم به عنوان پایگاه مبارزه با وهابیت بوده است. این مسجد از لحاظ تاریخی جزو مساجد ویژه و منتسب به امام حسن عسکری(ع) بوده که به دستور مستقیم ایشان ساخته شده است. در واقع در محراب این مسجد نامه‌ای منتسب به امام حسن عسکری(ع) است که این مسجد ۱۴۰۰ سال پیش به دستور مستقیم ایشان در مسیر شاهرود ساخته‌شده و سر در چوبی این مسجد در موزه باستان شناسی شاهرود موجود است. در این مسجد ۲۵ سنت آیینی مردم شهرستان شاهرود انجام می‌شده که یکی از آنها ثبت‌ملی شده است.

برنجی روایت خود را از چرایی تخریب مسجد این‌گونه شرح می‌دهد: اقدام به تخریب این مسجد از یک‌سال پیش آغاز شد و پس از تخریب غیرقانونی سقف مسجد و اعتراضات مردمی مبنی بر عدم تخریب، دادستان شاهرود دستور کارشناسی صادر کرد و با توجه به این‌که کارشناسی‌های قبلی برای تشخیص استحکام بنا در برابر زلزله بوده و شامل بناهای بالای ۸۰ سال نمی‌شد، مجددا درخواست کارشناسی مرمت شد و سرانجام دو هفته پیش دادستان شاهرود پس از فشارهای زیاد با درخواست کارشناسی مجدد موافقت کرد در حالی‌که قبلا حکم تخریب داده بود. در پی اعتراضات حکم تخریب لغو و به زمان بعد از کارشناسی موکول شد اما همزمان با روز قدس به‌طور ناگهانی و غیرشرعی بدون جمع‌آوری کاشی‌های حاوی آیات قرانی و در و پنجره‌ها با بیل مکانیکی اقدام به تخریب مسجد شد که نشان‌دهنده نوعی اصرار برای تخریب زودهنگام آن است.

برنجی یادآور می‌شود در حالی‌که قبلا گفته شده بود سقف این بنا ریزش می‌کند، تخریب دیوارها با بیل مکانیکی به‌سختی انجام شده و بنای سقف کاملا سالم است. این بنا می‌توانست مرمت شود و لزومی به تخریب فوری نداشت.

مقاوم‌سازی نادرست اولیه

ابوطالب جلالی، فرماندار شاهرود هم می‌گوید: تخریب مسجد از مرداد ۹۹ و طبق نظر هیات‌امنای جدید مسجد مبنی بر نداشتن ایمنی و استحکام لازم بنا آغاز شده بود و هیات‌امنای قبلی هم اقداماتی برای استحکام‌بخشی بنا انجام داده بودند که خودِ این مقاوم‌سازی ظاهرا روی اصول و قاعده‌ای نبوده و این باعث شده بود تخریب بیشتر شود. بعد از تخریب بخشی از مسجد در مرداد ماه و با ورود اوقاف به‌عنوان دستگاه متولی مقرر شد تا ادامه کار زیرنظر کارشناسان آثار و ابنیه تاریخی انجام شود. این امر در دستور کار دادستان قرار گرفت و در آخرین دستور به دستگاه متولی یا شهرداری یا هیات‌امنا گفته‌شد که چون مقاوم‌سازی درست نبوده باید تخریب شود.

دوست محمدی: این مسجد به لحاظ نمای آجری زیبا و تزئینات کاشی کاری در کنار باورهای مذهبی و آئینی شهروندان و محبان اهل بیت واجد ارزش بوده و در زمره بناهای هویت بخش در بافت تاریخی شاهرود به شمار می رود و از آنجا که سازه قابل تقویت و استحکام بخشی دارد، قابل بازسازی است

بی‌توجهی به اعتقادات مردم

محسن فاطمی‌نیا، رئیس شورای سیاستگذاری ائمه‌جمعه درخصوص تخریب مسجد امام حسن عسکری(ع) می‌گوید: هر کاری باید با تدبیر و اصولی انجام شود که اگر این‌طور نباشد نتیجه خوبی ندارد. ما نمی‌گوییم یک مسجد باید تا ابد بماند و اگر احتیاج به مرمت و بازسازی است باید انجام شود اما روش‌ها مهم است و بدسلیقگی برای هر کسی و هر عنوانی بد است. متاسفانه درباره این مسجد چه در وقفش، چه در مخفی‌کاری‌های اداره‌اش و چه در تخریب بی‌قاعده‌اش، بدسلیقگی صورت گرفته است. ما مسلمانیم اگر می‌خواهیم یک برگه حاوی اسماء جلاله را امحاء کنیم باید با روش شایسته‌ای این کار را انجام دهیم. آجربه‌آجر این مسجد حرمت داشته و تخریب آن با بیل‌مکانیکی و آوارکردن آیات قرآن زیر دست‌وپا و در کوچه و خیابان حرمت‌شکنی است. این تخریب، دهن‌کجی به اعتقادات و باورهای مردم است. در دین اسلام به ما سفارش‌شده حرمت یک کاغذ را نگه‌دارید آن‌وقت در اینجا حرمت یک مسجد را نگه نداشتند در حالی که می‌توانستند حداقل قبل از تخریب، داربست‌زده و کاشی‌های حامل آیات قرآن را جمع‌آوری کنند. رئیس شورای سیاستگذاری ائمه‌جمعه استان سمنان می‌افزاید: دادگستری خودش قاعده‌مند است، اگر نظر کارشناس ۳ نفره به نتیجه نرسید باید از کارشناس پنج و هفت نفره استفاده کند اما در اینجا اصلا اجازه ندادند کارشناس دومی بیاید. شاید با مرمت و بهسازی کار انجام می‌شد اما اینها فقط خواستند حرف خودشان را به کرسی بنشانند و اذهان مردم را جریحه‌دار کردند. اگر هم قرار بود تخریب شود باید مجوزهای لازم را می‌گرفتند اما در نحوه تخریب، زمان تخریب و عدم کارشناسی اغماض شده است.

مسجد امام حسن عسکری با وجود ارزش تاریخی و نمای زیبای آجری و کاشیکاری، جمعه گذشته تخریب شد

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۹۲۵

جدول عادی

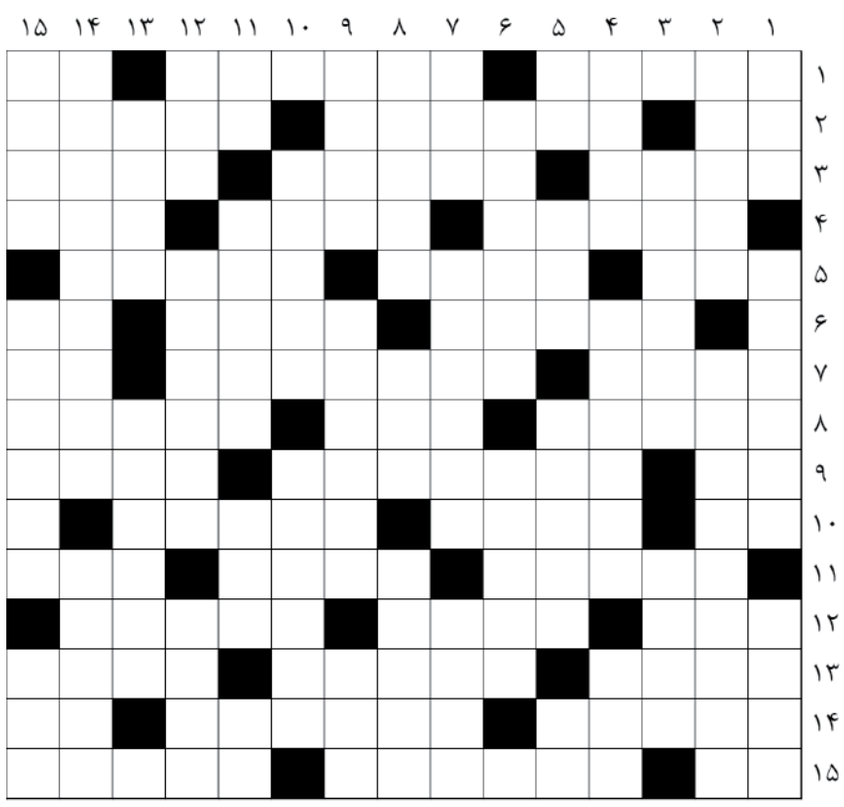

افقی: ۱) کفش ورزشی- مدرک کارشناسی- زمینه ۲) نت ششم- نوعی برنج ایرانی- رویداد ۳) تمام‌کننده- کاشف نیروی جاذبه زمین- تاج پرندگان ۴) پیشوایان طریقت- میلی‌لیتر- طلای قالبی ۵) باختر- آهن‌ربا- گازی رادیواکتیو ۶) اقامت موقت در سفر- بصیر- سیخونک ۷) بشارت‌دهنده- پایتخت فنلاند- تپش بی‌پایان! ۸) کفش علمای دینی- برف آذری- مدفن ناصرخسرو ۹) سرچشمه حیات- سبکی در کاراته- آشیانه ۱۰) پیش‌شماره تلفن- جناح لشکر- شیار مارپیچ روی سنگ‌های قیمتی ۱۱) دارای اسم مشترک- سومین فرمانروای خوارزمشاهی- توبه‌اش مرگ است ۱۲) علت- گاز نجیب سبک- لبه تیز شمشیر ۱۳) نوعی کاغذ نامرغوب- جنگ و پیکار- شریک ۱۴) امتحان- قایق‌سواری در رودخانه‌های خروشان- جانشین او ۱۵) ساز مثنوی- چیره- آسودگی.

عمودی: ۱) از اجزای سالاد- خشمگین- فرمان کشتی ۲) قوم مغول- تردستی ۳) تلفن همراه- نامشخص ۴) کفر... از کفت بیرون کند- کرم روده انسان- روز عرب ۵) پول ژاپن- دستور- ماه چهارم سریانی- گرداگرد دهان ۶) نام دیگر مفصل- آماده ساختن ۷) گویشی در غرب ایران- بازگو کردن سخن- همراه پشتک ۸) خشکی مزاج- پرنده‌ای نوک‌دراز- پشه مالاریا ۹) اشتباه لفظی- بدترکیب و زشت- تیر آشفته! ۱۰) گلی زیبا- نوعی لوح فشرده ۱۱) رطوبت- ینگه دنیایی- زمان بی‌آغاز- رمق آخر ۱۲) کیف ورزشی- مخترع موتورسیکلت- ظروف مسی می‌سازد ۱۳) کارگر کشتی- بعضی اوقات ۱۴) همسایه ایران و عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی- فلزی دیرگداز ۱۵) اصطکاک- پایتخت دانمارک- گوسفند ماده.

جدول ویژه

افقی: ۱) ترسانک جالیز- به جا آوردن- نگهبان گله ۲) جدید- جذاب و زیبا- علوم و دانش‌ها ۳) دچار فشار روحی- قریه- نان خردشده در آبگوشت ۴) مسؤول چاپارخانه مغول- خاک- شیر نوشیدنی ۵) گهواره- گذاشتن- نان‌پاره گدایی ۶) نوعی مرغابی آب شیرین- لکنت زبان- بسیار خوب ۷) شب قدر- مرشد در ادبیات عرفانی- تکرار حرفی ۸) مواجب- خطاب مردانه- برتری ۹) ضمیر انگلیسی- نوعی بافت گیاهی که سلول‌های آن قدرت تقسیم دارند- از بخش‌های اوستا ۱۰) گله مداوم- شماره- از حواریون مسیح(ع) ۱۱) ۲/۳ - عجله- شمشیر دفاعی ژاپنی ۱۲) گروه- نویسنده- هزینه استفاده از خدمات یك موسسه ۱۳) خودروی زرهی- وسیله پهن کردن بتونه روی دیوار- قطار زیرزمینی ۱۴) بسته شده- باشگاه فوتبال پرتغالی- تلخ ۱۵) حرف دهن‌کجی- نقاش فرانسوی و خالق تابلوی سواران در ساحل- دودکردنی برای دفع چشم‌زخم.

عمودی: ۱) بازداشتن- جنس بعضی از ظروف آشپزخانه- گلی زیبا ۲) سفارش- به موجب آن شخص می‌تواند در امور مربوط به حاکمیت ملی شرکت کند ۳) از بناهای مختص معماری بومی ایران- همسایه بلژیك ۴) از عناصر تشکیل‌دهنده نمك طعام- کمك‌کننده- نپریدن اسب مسابقه از روی مانع ۵) همگی- عددی دورقمی- جنگ معروف مسلمانان و رومیان- سرای محبت ۶) بازار مناطق آزاد- رهبر قزاق‌های روسی و فاتح سیبری ۷) وثیقه- اولین دوره از دوران دوم زمین‌شناسی- مقدس و ممنوع ۸) زندگی کردن- احساس ترحم- اسب سیاوش در شاهنامه ۹) دم‌بریده- کامل و بودن- خاکسپاری ۱۰) رساندن پیام- به طور مخفیانه ۱۱) نفس- قوم مغول- دانه گیاه- ویتامین خونی ۱۲) ستایش- تغار بزرگ- کندر ۱۳) ظرف آزمایشگاهی- آلرژی ۱۴) پایتخت برونئی- شیطان ۱۵) بیان کردن- زلزله دریایی- دعای زیر لب.

حل جدول عادی شماره ۵۹۲۴

حل جدول ویژه شماره ۵۹۲۴